Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – Strategická vízia energetickej transformácie s cieľom umožniť strategickú autonómiu EÚ

[stanovisko z vlastnej iniciatívy]

(2023/C 75/15)

Spravodajcovia: **Thomas KATTNIG**
Lutz RIBBE
Tomasz Andrzej WRÓBLEWSKI

Rozhodnutie plenárneho zhromaždenia	20.1.2022
Právny základ	článok 52 ods. 2 rokovacieho poriadku
	stanovisko z vlastnej iniciatívy
Príslušná sekcia	sekcia pre dopravu, energetiku, infraštruktúru a informačnú spoločnosť
Prijaté v sekcii	4.10.2022
Prijaté v pléne	26.10.2022
Plenárne zasadnutie č.	573
Výsledok hlasovania	
(za/proti/zdržalo sa)	197/9/12

1. **Závery a odporúčania**

1.1. Na konci roka 2021 sa EHSV rozhodol vypracovať komplexnú víziu energetickej transformácie. EHSV 18. januára 2022 rozhodol, že všetky sekcie a CCMI by mali zahrnúť stanoviská z vlastnej iniciatívy o rôznych aspektoch energetickej transformácie do zastrešujúceho stanoviska na tému *Strategická vízia energetickej transformácie s cieľom umožniť udržateľný rozvoj*.

Súčasná situácia na Ukrajine po vojenskej invázii Ruskej federácie má však bezprecedentné dôsledky na dodávky energie do EÚ a ceny energie, preto sa energetická transformácia dostala na vrchol zoznamu priorít.

Vzhľadom na súčasnú krízu a so zreteľom na cieľ ukončiť závislosť EÚ od ruského plynu do roku 2030 predstavuje toto stanovisko EHSV komplexnú víziu energetickej transformácie so zámerom vybudovať a podporiť strategickú autonómiu EÚ v oblasti energetiky.

S cieľom vypracovať dlhodobú strategickú víziu sú v tomto rámcovom stanovisku zhrnuté:

— závery a odporúčania odvetvových stanovísk z vlastnej iniciatívy ([1]),

— závery zo stanovísk o pláne REPowerEU a plán REPowerEU a nadchádzajúce legislatívne návrhy a

— závery a odporúčania z predchádzajúcich stanovísk EHSV.

1.2. EHSV upozorňuje na riziko kombinovaných hospodárskych a sociálnych dôsledkov súčasnej krízy, ktorá vystavuje demokratický systém tlaku, pokiaľ sa nenájdu primerané riešenia. EHSV preto podporuje prijatie okamžitých opatrení na riešenie najnaliehavejších otázok, ako je najmä zaistiť bezpečnosť dodávok za čo najprijateľnejšie ceny tak pre spotrebiteľov, ako aj pre priemysel, ktorých zasiahol súčasný dramatický nárast cien.

([1]) Ú. v. EÚ C 486, 21.12.2022, s. 67; Ú. v. EÚ C 486, 21.12.2022, s. 88; Ú. v. EÚ C 486, 21.12.2022, s. 53; Ú. v. EÚ C 486, 21.12.2022, s. 1; Ú. v. EÚ C 486, 21.12.2022, s. 59; Ú. v. EÚ C 486, 21.12.2022, s. 23; Ú. v. EÚ C 486, 21.12.2022, s. 198.

1.3. Situácia v oblasti zmeny klímy sa v Európe neustále zhoršuje. Okrem toho súčasná energetická kríza, ktorú ešte zhoršila agresívna invázia Ruska na Ukrajinu, jasne ukazuje, že ciele aj opatrenia navrhované v rámci európskej energetickej únie a Zelenej dohody sú v podstate správne, ale nie sú dostatočne ambiciózne. Zatiaľ nepostačujú na to, aby pre Európu zaistili bezpečnú, udržateľnú a konkurencieschopnú „strategickú energetickú autonómiu“. Predovšetkým sa k nim stále pristupuje príliš váhavo. V tejto súvislosti je potrebná zmena paradigmy.

1.4. Potenciál, ktorý má Európa v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov, sa musí čo najpresnejšie identifikovať a treba o ňom zoširoka informovať, aby sa podporilo spoločné chápanie, pokiaľ ide o to, do akej miery možno dosiahnuť nezávislosť od dovozu energie. Musí sa zohľadniť najmä elektrifikácia odvetvia vykurovania a dopravy a potreba domácej produkcie čistého vodíka.

1.5. Okrem čo najrýchlejšieho využitia tohto potenciálu sa musí ešte intenzívnejšie využívať potenciál úspory energie. V súčasnej situácii je úspora energie najlepším spôsobom, ako dosiahnuť okamžité účinky.

1.6. Zároveň budú potrebné krátkodobé a možno aj strednodobé opatrenia na kompenzáciu strát dodávok energie z Ruska. Jedným z takýchto opatrení je dovoz skvapalneného zemného plynu. EHSV sa však domnieva, že je dôležité, aby sa tým nevytvárali nové dlhodobé závislosti od fosílnych palív. V investičnom cykle sa to musí zohľadniť vopred. Celkovo nie je cieľom diverzifikovať závislosti, ale dosiahnuť najvyššiu možnú úroveň „strategickej autonómie“.

1.7. Táto transformácia nie je len veľkou technickou výzvou, no zahŕňa aj štrukturálne otázky. V porovnaní s minulými rokmi bude výroba energie v budúcnosti oveľa decentralizovanejšia. Tým vznikajú aj príležitosti pre mestá a regióny a iné nové zainteresované strany, napr. mikropodniky a MSP, ako aj pre individuálnych a komunitných výrobcov-spotrebiteľov. EHSV sa domnieva, že politickí činitelia ešte stále neposkytli jasné informácie ani opatrenia, pokiaľ ide o to, ako sa najmä tí, ktorí boli doposiaľ len spotrebiteľmi energie, môžu stať novými aktérmi. Výbor v mnohých svojich stanoviskách poukázal na to, že akceptácia je nevyhnutným predpokladom na zabezpečenie rýchlej transformácie. Práva a príležitosti na účasť sú najlepšími spôsobmi, ako dosiahnuť túto akceptáciu. Nejde teda len o to, kde sa energia vyrába a z ktorého zdroja, ale aj o to, kto na nej môže zarábať. EHSV opakovane požaduje rozsiahle a cielené informačné opatrenia a opatrenia na zvyšovanie povedomia, ktoré by koordinovaným a doplnkovým spôsobom poskytovali Európska komisia a členské štáty spolu s podnikateľskými organizáciami, komorami, sociálnymi partnermi a ďalšími príslušnými zainteresovanými stranami ([2]).

1.8. EHSV opakuje svoje presvedčenie, ktoré vyjadril v predchádzajúcich stanoviskách, že nielen sociálne a regionálne kohézne fondy a pomoc na obnovu sa musia využívať spôsobom, ktorý podporuje opatrenia v oblasti klímy a energetickú transformáciu, ale aj politika v oblasti klímy a energetiky musí byť navrhnutá tak, aby podporovala sociálnu a regionálnu súdržnosť.

2. **Všeobecné pripomienky**

2.1. EHSV upozorňuje na riziko kombinovaných hospodárskych a sociálnych dôsledkov súčasnej krízy, ktorá vystavuje demokratický systém tlaku, pokiaľ sa nenájdu primerané riešenia. EHSV preto podporuje prijatie okamžitých opatrení na riešenie najnaliehavejších otázok, ako je najmä zaistiť bezpečnosť dodávok za čo najprijateľnejšie ceny tak pre spotrebiteľov, ako aj pre priemysel, ktorých zasiahol súčasný dramatický nárast cien.

2.2. Dôsledky klimatickej krízy masívne zasahujú Európu a svet. EHSV opakuje, že jednoznačne podporuje ciele stanovené v Zelenej dohode, posilnenie strategickej autonómie v zásobovaní energiou a prechod na udržateľné a klimaticky neutrálne hospodárstvo. „Energetická vojna“, ktorú rozpútalo Rusko, spôsobuje, že je potrebné ešte výraznejšie urýchliť transformáciu, ktorú iniciovala Zelená dohoda. Plán REPowerEU a ďalšie iniciatívy, ktoré navrhla Komisia, slúžia na náležitú adaptáciu Zelenej dohody, no zatiaľ nie sú dostatočne ambiciózne.

([2]) Ú. v. EÚ C 486, 21.12. 2022, s. 1.

2.3. Pri všetkých opatreniach plánovaných v rámci energetickej transformácie sa musí zohľadniť sociálny rozmer. Na jednej strane je to potrebné, aby sa neohrozila akceptácia nevyhnutných zmien zo strany verejnosti a aby sa zabezpečila spravodlivá transformácia. Na druhej strane táto transformácia umožní aj pozitívny vývoj v regionálnom hospodárstve vrátane tvorby nových pracovných miest ([3]), čo podporí akceptáciu. EHSV ako zástupca občianskej spoločnosti často poskytoval usmernenia, ako by mali byť občania zapojení, aby mohli využívať výhody „spravodlivej transformácie". Väčšina z týchto usmernení žiaľ nebola zohľadnená, čo by mohlo spôsobiť väčšie ťažkosti, pokiaľ ide o získanie akceptácie.

2.4. EHSV sa domnieva, že konkurencieschopnosť európskeho hospodárstva, najmä priemyselného odvetvia, mikropodnikov a MSP ako hnacej sily udržateľných inovácií, musí a môže byť zabezpečená. Inteligentné koncepcie využívania energie, napríklad virtuálne elektrárne, ponúkajú malým spoločnostiam značné možnosti rastu. Keďže mikropodniky a MSP sú základnou súčasťou riešenia pre konkurencieschopné, klimaticky neutrálne, obehové a inkluzívne hospodárstvo v EÚ, musia sa vytvoriť a zachovať vhodné podmienky s cielenými formami podpory a rámcovými podmienkami. Je to nevyhnutné na zabezpečenie a vytvorenie hospodárskeho rastu a kvalitných pracovných miest.

2.5. Zatiaľ čo EÚ je lídrom v znižovaní emisií CO_2, do opatrení v oblasti klímy sa musia zapojiť aj iní aktéri. Európska únia musí zintenzívniť svoje diplomatické úsilie, vstupovať do nových foriem spolupráce a využívať nástroje, ako sú dohody o spolupráci a obchodné dohody, s cieľom presvedčiť tretie krajiny, aby vyvíjali väčšie úsilie na riešenie tejto krízy. EÚ musí zároveň diskutovať o tom, či presunúť priemyselné dodávateľské reťazce späť do Európy s cieľom znížiť závislosť od čínskych dodávateľov, napríklad v odvetví fotovoltických modulov a batérií, a zároveň zaručiť plne udržateľný dodávateľský reťazec, a to aj pokiaľ ide o sociálnu politiku a rešpektovanie ľudských práv.

2.6. Súčasná energetická (cenová) kríza a nedostatočná bezpečnosť, stabilita a predvídateľnosť dodávok predstavujú obrovský tlak na Európsku úniu. Kríza by bola menej závažná, ak by sa boli skôr prijali cielenejšie opatrenia a napríklad ak by sa vlastné ciele EÚ (ako napríklad ciele európskej energetickej únie) boli brali vážnejšie. EHSV víta opatrenia navrhnuté v oznámení REPowerEU a plán REPowerEU na zvýšenie výroby ekologickej energie, diverzifikáciu dodávok a zníženie dopytu po ruskom plyne, keďže riešenia, ktoré sa v nich navrhujú, sú v súlade s cieľmi Zelenej dohody a európskej energetickej únie. Podľa názoru výboru by nemalo ísť v prvom rade o diverzifikáciu závislosti, ale v čo najväčšej možnej miere o „strategickú energetickú nezávislosť a autonómiu". V súvislosti so zdrojmi, ktoré by mali nahradiť ruský plyn, EHSV upozorňuje, že EÚ musí byť obzvlášť opatrná, pokiaľ ide o ich vplyv na životné prostredie a novú závislosť od tretích krajín, ktoré neuznávajú európske hodnoty.

2.7. Situácia na trhoch s energiou v auguste 2022 jasne ukázala, že žiadny zdroj energie nie je vždy úplne spoľahlivý. Napríklad už niekoľko mesiacov nebol značný počet jadrových elektrární vo Francúzsku pripojený do sústavy z dôvodu údržby, vplyvu na zmenu klímy a iných dôvodov. Výroba energie získanej prostredníctvom spaľovania uhlia mala nielen výrazný vplyv na klimatickú krízu, ale táto kríza ju aj priamo zasiahla: z dôvodu nízkej hladiny Rýna v dôsledku sucha už nie je možné zásobovať uhoľné elektrárne. Z podobných dôvodov sa stala menej stabilnou vodná energia, ako sa to ukázalo napríklad v Taliansku. Okrem toho zemný plyn, či už prepravovaný alebo v kvapalnej forme, je škodlivý nielen pre klímu, ale predstavuje aj obrovské geopolitické riziká. Inými slovami, v diverzifikovanom a zabezpečenom energetickom mixe, na ktorý sa v súčasnosti zameriavajú všetky členské štáty, pri pohľade na budúcu energetickú politiku EÚ vynikajú veterná a solárna energia ako strategické a životaschopné zdroje. Na kompenzáciu výkyvov týchto dvoch zdrojov energie sú potrebné hlavne skladovacie zariadenia a po druhé čistý vodík, ktorý umožňuje dlhodobé skladovanie veternej a slnečnej energie. Rozhodujúcou otázkou pre strategickú autonómiu Európy je, v akom objeme možno vyrobiť čistý vodík v samotnej Európe a koľko sa ho musí doviezť. Aj v čase transformácie sa musíme zameriavať na relatívne najspoľahlivejší a klimaticky najefektívnejší zdroj.

2.8. Vývoj za posledné desaťročia a v neposlednom rade udalosti z nedávnej minulosti potvrdzujú hrozbu kybernetických útokov a sabotáže na kritických infraštruktúrach, ako je energetická sieť alebo elektrárne. Zlyhanie alebo narušenie tejto infraštruktúry môže spôsobiť ďalekosiahle problémy s dodávkami a ohroziť verejnú bezpečnosť. Kritická

([3]) Ú. v. EÚ C 367, 10.10. 2018, s. 1.

infraštruktúra, ako sú plynárenské a elektrizačné sústavy, hlbokomorské internetové káble, zariadenia na mori, ako aj veterné elektrárne na pevnine a terminály LNG, uhoľné alebo jadrové elektrárne, doprava a preprava, zdravotnícke služby a financie a bezpečnosť, by mohli byť cieľmi kybernetických, ako aj fyzických útokov. Lepšie chrániť túto kritickú infraštruktúru je v Európe v záujme všetkých. EÚ musí byť lepšie pripravená na potenciálne útoky tohto druhu. EHSV preto požaduje, aby sa okamžite pristúpilo ku kritickému zhodnoteniu doteraz prijatých opatrení a aby sa vypracovala komplexná stratégia na ochranu EÚ pred hrozbami, ako sú prírodné katastrofy a fyzické a kybernetické útoky. EHSV v tejto súvislosti odporúča, aby sa všetky zahraničné investície do strategických odvetví v Únii realizovali v súlade s bezpečnostnou politikou EÚ.

2.9. EHSV víta zriadenie Sociálno-klimatického fondu ([4]). Je však presvedčený, že Sociálno-klimatický fond nezabezpečí dostatočnú finančnú podporu na to, aby sa dalo zodpovedne čeliť sociálno-hospodárskym dôsledkom. Obrovská výzva navrhnúť účinný a spravodlivý kompenzačný mechanizmus v nesúrodom hospodárskom priestore zahŕňajúcom 27 členských štátov si vyžaduje ďalekosiahlejšie sprievodné opatrenia a zdroje na európskej i národnej úrovni.

2.10. Masívny nárast cien energie jasne ukázal, že dnešný trh s energiou je udržateľný len čiastočne. Na margo cezhraničnej cenotvorby založenej na nákladoch, ktorá sa uplatňuje na európskych burzách elektrickej energie, samotná predsedníčka Komisie Ursula von der Leyen uviedla, že tento systém už nebude fungovať, ak sa objem ekologickej elektrickej energie bude naďalej zvyšovať. Treba si položiť základné otázky o energetickej budúcnosti s cieľom zabezpečiť čistú, cenovo dostupnú a spoľahlivú energiu a zaručiť právo na energiu. EHSV sa domnieva, že spôsob, akým je trh s energiou navrhnutý a regulovaný, sa musí prispôsobiť novej realite prevládajúcich obnoviteľných zdrojov energie a zároveň je potrebné vytvoriť podmienky pre priemyselné odvetvia, mikropodniky, MSP a jednotlivých aktérov, ako aj pre vytváranie nových možností účasti výrobcov-spotrebiteľov, občianskych energetických komunít atď., a taktiež treba náležite posilniť ochranu spotrebiteľov. Pri reorganizovaní trhu sa musí venovať osobitná pozornosť tomu, aby sa odstránili existujúce štrukturálne prekážky brániace malým účastníkom trhu v prístupe na trh. Týka sa to napríklad prístupu k regulačnej energii a v prípade potreby k trhom s kapacitou, ktoré môžu byť potrebné na zaistenie bezpečnosti dodávok.

2.11. S cieľom zabezpečiť, aby boli ceny energie spoločensky prijateľné a opäť konkurencieschopné, a zároveň pripraviť pôdu pre trvalé vedúce postavenie EÚ v oblasti využívania energie z obnoviteľných zdrojov, EHSV žiada, aby sa zefektívnili a urýchlili schvaľovacie postupy v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov, keďže tieto postupy sa považujú za hlavnú prekážku brániacu rýchlejšiemu využívania tohto druhu energie. Zároveň sa musia výrazne zlepšiť rámcové podmienky pre decentralizačné opatrenia, energetické družstvá a všetky formy výroby-spotreby.

2.12. EHSV dôrazne podporuje návrh Komisie týkajúci sa skladovania plynu a nariadenie o koordinovaných opatreniach na zníženie dopytu po plyne. Vyzýva inštitúcie, aby:

— to doplnili o nástroj pre krátkodobé investície na podporu rozvoja vodíkovej infraštruktúry, ako sú prepojovacie vedenia a zásobníky,

— zvážili využívanie zásobníkov plynu v susedných tretích krajinách,

— vypracovali plány pre jednotlivé členské štáty, aby sa zabránilo nevyváženému rozdeleniu zaťaženia na regionálnej úrovni.

2.13. EHSV poukazuje na to, že paralelný rozvoj centralizovanej a decentralizovanej infraštruktúry je problematický a že existuje riziko nesprávnych investícií. Napríklad si konkuruje potenciálne využitie celoštátnej vodíkovej siete a rozširovanie sietí studeného diaľkového vykurovania. EHSV preto žiadal, aby sa v záujme bezpečnosti investícií prijali príslušné zásadné rozhodnutia ([5]).

([4]) Ú. v. EÚ C 152, 6.4. 2022, s. 158.
([5]) Pozri Ú. v. EÚ C 429, 11.12.2020, s. 85.

3. **Energetická transformácia ako zastrešujúca stratégia v kontexte EÚ a v medzinárodnom kontexte**

3.1. Ruská agresia spôsobila globálnu geopolitickú krízu, ktorá má exponenciálne rastúci vplyv na hospodársku rovnováhu a globálnu energetickú bezpečnosť. Spochybnila po desaťročia vyvíjané politiky v oblasti energetiky, obrany a vonkajších vzťahov a prinútila EÚ prehodnotiť svoje plány a svoje doteraz príliš váhavé opatrenia v oblasti zelenej a digitálnej transformácie a zvážiť dôsledky, ktoré bude mať invázia Ruska a uložené sankcie na pokračujúcu energetickú transformáciu sveta.

3.2. Závislosť od dovozu primárnej energie z tretích krajín sa stala priamou hrozbou pre bezpečnosť a stabilitu EÚ. Európska komisia preto v rámci plánu RePowerEU urýchlene navrhla prijať súbor opatrení na prispôsobenie európskej energetickej politiky súčasnej geopolitickej situácii. V návrhu nariadenia o bezpečnosti dodávok plynu a podmienkach prístupu do prepravných sietí pre zemný plyn sú napríklad zásobníky plynu preklasifikované na kritickú energetickú infraštruktúru, ich prevádzkovateľom sa ukladá povinnosť certifikácie a stanovujú sa ciele týkajúce sa naplnenia zásobníkov so zámerom pomôcť EÚ získať späť kontrolu nad svojím trhom s energiou. EHSV víta všetky tieto opatrenia, ktoré by skutočne mali pomôcť EÚ znovu získať kontrolu nad svojím trhom s energiou.

3.3. Vzhľadom na súčasné politické napätie sa EHSV zároveň domnieva, že je potrebné ešte aktívnejšie spolupracovať s viacerými krajinami, ktoré sú schopné v krátkodobom horizonte zásobovať Európu energiou, kým sa masívne nerozšíri používanie obnoviteľných zdrojov energie, ako to plánuje Komisia. Patria medzi ne Spojené štáty a v rôznej miere juhoamerické a africké krajiny, ktorých vývoz fosílnych palív, ktorý sa v krátkodobom horizonte stal potrebným, musí byť sprevádzaný prenosom poznatkov a rozvojom technológií v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov, aby sa aj tam urýchlilo zmiernenie dôsledkov zmeny klímy.

4. **Vytvorenie priaznivého prostredia pre energetickú transformáciu**

4.1. *Verejné investície*

4.1.1. Aby sa uspokojil rastúci dopyt po elektrine a splnili ciele v oblasti klímy, investície do elektrizačnej sústavy sa musia zdvojnásobiť na 55 miliárd EUR ročne a prostriedky na budovanie kapacít v oblasti čistej výroby energie sa musia zvýšiť na 75 miliárd EUR ročne ([6]). Verejné investície do inteligentných systémov výroby energie z obnoviteľných zdrojov, ako aj do infraštruktúry na uskladňovanie majú preto veľký význam v snahe zaručiť bezpečnosť dodávok, bojovať proti energetickej chudobe, zachovať prijateľné ceny a vytvárať vysokokvalitné pracovné miesta.

4.1.2. EHSV znovu odporúča zaviesť tzv. zlaté pravidlo pre verejné investície tak, ako bolo prijaté v stanovisku ECO/569 ([7]), za predpokladu, že nebude ohrozená strednodobá fiškálna stabilita, ako ani hodnota eura, na zabezpečenie produktivity a sociálnej a ekologickej základne pre dobré životné podmienky budúcich generácií.

4.1.3. Kombinované financovanie zahŕňajúce súkromných investorov je možnosťou len vtedy, ak sa zabezpečí, že obstarávanie bude transparentné, že nebudú existovať žiadne doložky o dôvernosti a že verejnému sektoru nevzniknú žiadne neodôvodnené náklady v porovnaní s verejným financovaním. Pokiaľ ide o odôvodnené dodatočné náklady, musí existovať úplná transparentnosť. Preto je ešte dôležitejšie, aby v takýchto zmiešaných modeloch financovania boli práva a povinnosti jasne vymedzené, aby sa objasnili otázky zodpovednosti a vytvoril účinný a rýchly systém riešenia konfliktov s cieľom zabrániť dlhodobým dodatočným nákladom a problémom v spojitosti so zodpovednosťou.

4.1.4. Pokiaľ ide o budúcu organizáciu energetických systémov a infraštruktúry, EHSV opakovane zdôraznil, že je dôležitá aktívna účasť všetkých spotrebiteľov – domácností, podnikov a energetických komunít – na rozvoji inteligentných energetických systémov a že je potrebné vytvoriť stimuly, ktoré umožnia občianskej spoločnosti, aby sa zapojila do

([6]) K tomuto záveru dospela federácia európskeho elektroenergetického priemyslu Eurelectric.
([7]) Ú. v. EÚ C 275, 18.7.2022, s. 50.

energetickej transformácie. Pri financovaní opatrení sa úplne podceňuje úloha občanov, poľnohospodárov, miest, mikropodnikov a MSP alebo občianskych energetických komunít. EHSV napríklad poukazuje na to, že viac ako 90 % inštalovanej kapacity v Nemecku nevybudovali hlavní dodávatelia energie. Chýba stratégia na využitie tohto jasného potenciálu a ochoty.

4.1.5. Európske energetické právo neuznáva ochranu klímy ako cieľ regulácie sústavy. V dôsledku toho je pre národné regulačné orgány ťažké stanoviť stimuly na konverziu, rozširovanie a modernizáciu elektrických distribučných sústav, ktoré spĺňajú požiadavky klimatickej neutrality. V európskom energetickom práve by sa preto mala klimatická neutralita výslovne uvádzať ako cieľ regulácie sústavy.

4.1.6. Komisia správne poukazuje na to, že verejné investície môžu a musia stimulovať súkromné investície. Plán REPowerEU však nepokrýva refinancovanie príslušných verejných finančných prostriedkov. Jedným z možných spôsobov, ako to zabezpečiť, by bolo zrušenie dotácií poskytovaných na fosílne zdroje. Ďalším krokom by bolo zdanenie obrovských neočakávaných ziskov vyplývajúcich z rozsiahlej ropnej a plynárenskej krízy, z ktorej profitovali najmä veľké ropné spoločnosti. EHSV sa obáva, že mimoriadne vysoké zisky energetických spoločností na jednej strane a nárast energetickej chudoby spôsobený prudkým stúpaním cien energií na druhej strane sú nebezpečnými sociálnymi výbušninami. Navrhuje odčerpať tieto zisky prostredníctvom daní, poskytnúť ich ako finančnú kompenzáciu spotrebiteľom energie, napr. finančne slabším domácnostiam alebo energeticky náročným podnikom, a využiť ich na rozširovanie výroby energie z obnoviteľných zdrojov a rozvoj potrebnej sieťovej infraštruktúry, o čom sa už v niektorých členských štátoch diskutuje alebo čo už prebieha. Domnieva sa, že k takémuto zdaneniu by sa malo pristupovať veľmi citlivo, aby sa zabránilo odrádzaniu energetických spoločností od investovania do nízkouhlíkových riešení. Vyzýva Komisiu, aby bezodkladne navrhla náležité opatrenia.

4.1.7. Politika v oblasti zásobovania musí byť v súlade s infraštruktúrou, ktorá umožní primeraný tok elektriny a plynu na európskom trhu a zaručí stabilitu sústavy. EHSV je presvedčený, že osobitná pozornosť by sa mala venovať definícii rozšírenia sústavy ako prvoradého verejného záujmu, začleneniu ochrany klímy ako regulačného cieľa a vo všeobecnosti lepšej synchronizácii pri plánovaní v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov a elektrizačnej sústavy. V právnych predpisoch EÚ sú naliehavo potrebné konkrétne ustanovenia v tejto súvislosti.

4.2. *Fond na prispôsobenie sa zmene klímy*

4.2.1. V súčasnosti EÚ reaguje na prírodné katastrofy pomocou Fondu solidarity Európskej únie (FSEÚ). Dostupný ročný rozpočet FSEÚ je však oslabený vzhľadom na obrovské náklady vynaložené v dôsledku škôd ([8]) spôsobených nedávnymi prírodnými katastrofami a musí sa výrazne zvýšiť. Prostriedky EÚ na financovanie zelenej transformácie energetiky sú podstatne vyššie, ale nezohľadňujú naliehavosť súčasných potrieb EÚ v oblasti zelenej energetickej autonómie.

4.2.2. EHSV sa domnieva, že EÚ potrebuje nový mechanizmus financovania, ktorý môže poskytnúť okamžitú a významnú podporu členským štátom v prípade takýchto núdzových situácií. EHSV preto navrhuje vytvoriť nový fond na prispôsobenie sa zmene klímy. Tieto finančné prostriedky by sa mali presmerovať z existujúcich fondov EÚ, najmä z Kohézneho fondu a Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, mali by sa však spravovať zjednodušeným a koherentným spôsobom prostredníctvom tohto nového fondu.

4.2.3. Pri modernizácii spôsobu financovania by sa mohol rozšíriť aj rozsah uplatnenia existujúcich programov a mohli by sa zvýšiť ich zdroje, pričom by sa za model pre tento nový nástroj financovania mohol považovať nástroj Next Generation EU. EHSV poukazuje na to, že na riešenie obrovských výziev, ktorým čelíme, môže byť potrebné vytvoriť nové zdroje. Akékoľvek nové „vlastné zdroje“ však musia byť navrhnuté spravodlivo, aby sa zabránilo ďalšiemu zaťažovaniu znevýhodnených skupín. Okrem toho nesmú brániť hospodárskemu rozvoju.

4.2.4. Je nevyhnutné, aby fond na prispôsobenie sa zmene klímy, ktorý bude viac zameraný na rýchle a naliehavé reakcie, fungoval v súlade so všeobecnými politikami EÚ v oblasti klímy, životného prostredia a energetiky, ktoré pomôžu v dlhodobom horizonte znížiť závislosť od reakcií na núdzové situácie a ochrániť ľudstvo aj prírodu.

([8]) Ohromujúcich 80 miliárd EUR v Nemecku v roku 2021.

4.3. *Podpora technológií*

4.3.1. Zelená transformácia v priemysle si ako základ vyžaduje dostatočný, stabilný a adekvátny podiel energie z obnoviteľných zdrojov v energetickom mixe na elektrifikáciu a na úspešnosť ekologickej výroby vodíka. Vyvíjajú sa technológie uskladňovania a v plnej miere sa využívajú príležitosti, ktoré ponúka digitalizácia. Výskum a vývoj sú preto naďalej veľmi potrebné.

4.3.2. Od začiatku procesu liberalizácie sa investičná výkonnosť elektroenergetických spoločností znižuje. Podiel verejných investícií do výskumu a vývoja technológií dekarbonizácie je v EÚ nižší ako vo všetkých ostatných významných ekonomikách, čo ohrozuje konkurencieschopnosť EÚ v oblasti kľúčových technológií budúcnosti. EHSV vyzýva Komisiu, aby vypracovala strategický investičný plán a nabádala členské štáty na optimálne a efektívne využívanie finančných prostriedkov na rozvoj čistej energie. Platí to aj pre investície do elektrizačnej sústavy.

4.3.3. Dekarbonizácia si bude vyžadovať hĺbkovú transformáciu priemyselných činností (v nasledujúcich 30 rokoch). Hoci mnohé technológie s nízkymi emisiami už existujú, ich úroveň technologickej pripravenosti (TRL ([9])) je nízka. Na rozšírenie a rozsiahle zavádzanie týchto prelomových technológií budú potrebné ambiciózne technologické plány a EÚ musí podporovať inovácie prostredníctvom fondov v oblasti klímy a inovácie.

4.3.4. Je nepochybné, že čistý vodík v budúcnosti prispeje k zabezpečeniu európskeho energetického systému. EHSV odkazuje na svoje stanoviská o vodíkovej stratégii ([10]) a stratégii integrácie energetického systému ([11]).

4.4. *Podpora mikropodnikov a MSP* ([12])

4.4.1. Mikropodniky, malé a stredné podniky, či už ide o tradičné podniky, rodinné podniky, obchodníkov, podniky sociálneho hospodárstva, remeselné podniky alebo slobodné povolania sú dôležitou súčasťou riešenia v záujme vytvorenia konkurencieschopného, klimaticky neutrálneho, obehového a inkluzívneho hospodárstva EÚ, za predpokladu, že sa vytvoria a zachovajú vhodné podmienky. Mikropodniky a MSP profitujú zo zlepšenia svojho vlastného environmentálneho správania a z poskytovania odborných znalostí a riešení iným podnikom, širokej verejnosti a verejnému sektoru. EHSV uznáva a zdôrazňuje rozmanitosť a rôzne potreby mikropodnikov a MSP a zároveň žiada, aby sa osobitná pozornosť venovala najmenším a najzraniteľnejším z nich.

4.4.2. EHSV zdôrazňuje, že je naliehavo potrebné pomôcť mikropodnikom a MSP, aby zelenej transformácii porozumeli a čo najlepšie ju zvládli. EHSV požaduje rozsiahle a cielené informačné opatrenia a opatrenia na zvyšovanie povedomia, ktoré by koordinovaným a doplnkovým spôsobom poskytovali Európska komisia a členské štáty spolu s podnikateľskými organizáciami, komorami, sociálnymi partnermi a ďalšími príslušnými zainteresovanými stranami. Naopak, v súvislosti s kritériami prístupnosti programu financovania by sa mala zdôrazniť a zohľadniť aj dôležitá úloha mikropodnikov a MSP, pokiaľ ide o nové technológie a inovačné riešenia pre ekologické zmeny v priemysle EÚ.

4.4.3. EHSV vyzýva EÚ a členské štáty, aby urýchlili ekologické investície do mikropodnikov a MSP tým, že zabezpečia priaznivé, predvídateľné a povzbudzujúce regulačné prostredie vrátane bezproblémových postupov udeľovania povolení a nebudú ich zaťažovať administratívnymi povinnosťami a zabezpečia im rýchly, ľahký, jednoduchý a vysledovateľný prístup k financovaniu prispôsobený rôznym potrebám všetkých rozmanitých skupín mikropodnikov a MSP.

4.4.4. EHSV v snahe zlepšiť efektívnosť využívania zdrojov mikropodnikmi a MSP navrhuje zriadiť „centrá obehového hospodárstva“ (H4C) v rôznych regiónoch. Malo by to zlepšiť spoluprácu medzi podnikmi z rôznych sektorov a uľahčiť vývoj nových postupov a procesov vrátane demonštrácie nových technológií. Postupy verejného obstarávania v celej EÚ musia zahŕňať klimatické, sociálne a iné kritériá kvality. Podporuje sa tým inovácia zo strany mikropodnikov a MSP a uľahčuje im to prístup k verejným zákazkám. Neoddeliteľnou súčasťou tohto procesu by mali byť organizácie mikropodnikov a MSP, komory, akademická obec, sociálni partneri a iné príslušné zainteresované strany.

([9]) TRL: stupnica úrovní technologickej pripravenosti používaná na vyjadrenie dosiahnutého pokroku alebo úrovne vyspelosti určitej technológie.
([10]) Ú. v. EÚ C 123, 9.4. 2021, s. 30.
([11]) Ú. v. EÚ C 123, 9.4. 2021, s. 22.
([12]) Ú. v. EÚ C 486, 21.12. 2022, s. 1.

4.4.5. EHSV vyzýva, aby poskytovatelia vzdelávania a mikropodniky a MSP úzko spolupracovali pri navrhovaní odbornej prípravy s cieľom dodať kompetencie a zručnosti potrebné pri zelenej transformácii, a to aj prostredníctvom zvyšovania úrovne zručností a rekvalifikácie zamestnancov i podnikateľov. Okrem toho EHSV odporúča podporiť inovačné činností pre mikropodniky a MSP stimulovaním a uľahčovaním spolupráce s inými podnikmi, ich organizáciami, komorami, univerzitami a výskumnými organizáciami.

5. **Všeobecná podpora spravodlivej a inkluzívnej transformácie**

5.1. *Spravodlivá transformácia*

5.1.1. „Spravodlivá transformácia“ zahŕňa opatrenia a zásahy v oblasti sociálnej politiky, ktoré sprevádzajú prechod na udržateľné, uhlíkovo neutrálne hospodárstvo a výrobný systém. EHSV zdôrazňuje, že pri spravodlivej transformácii nejde len o financovanie transformácie. Zahŕňa aj cieľ chrániť práva pracovníkov, zabezpečiť dôstojnú prácu, kvalitné pracovné miesta a sociálne zabezpečenie, posilniť demokratickú účasť (a to aj na podnikovej úrovni) a zachovať a ďalej zvyšovať konkurencieschopnosť európskych podnikov a vyžaduje si osobitné opatrenia na všetkých úrovniach, najmä na regionálnej úrovni.

5.1.2. Zamestnanosť v tých kľúčových sektoroch, ktoré sú obzvlášť ovplyvnené ekologickou modernizáciou a priemyselnou revolúciou v záujme klimaticky neutrálnej Európy, čelí veľkým zmenám, a preto sú nevyhnutné investície do rekvalifikácie a vzdelávania pre kvalitné ekologické pracovné miesta. Zabezpečenie aktuálnych poznatkov a zaručenie vzdelávacích práv sú v tejto súvislosti rovnako dôležité ako nepretržitá podpora akceptovania žien v technických profesiách.

5.1.3. Opatrenia a rôzne fázy transformácie stanovené v balíku Fit for 55 môžu viesť k obrovským zmenám v hospodárstve a sociálnym otrasom. EHSV preto vyzýva Komisiu, aby pri posudzovaní národných energetických a klimatických plánov venovala väčšiu pozornosť primeranosti stratégií spravodlivej transformácie a hodnotila pri tom najmä dosahovanie týchto cieľov:

— uľahčenie zmeny zamestnania,

— podpora zamestnancov, ktorí prídu o zamestnanie v dôsledku dekarbonizácie (zaniknuté pracovné miesto by sa malo minimálne nahradiť iným rovnocenným pracovným miestom),

— využívanie regionálneho hospodárskeho potenciálu vyplývajúceho z obnoviteľných zdrojov energie a nových foriem participácie na výrobe elektrickej energie,

— účinný boj proti energetickej chudobe.

5.1.4. EHSV vyzýva na úzku spoluprácu medzi poskytovateľmi odbornej prípravy a podnikmi pri navrhovaní odbornej prípravy s cieľom zabezpečiť zručnosti a kompetencie potrebné na zelenú transformáciu hospodárstva, a to aj prostredníctvom zvyšovania úrovne zručností a rekvalifikácie pracovníkov a podnikateľov.

5.1.5. EHSV pripomína svoje presvedčenie vyjadrené v predchádzajúcich stanoviskách ([13]): nielenže sa zdroje v rámci sociálnej a regionálnej súdržnosti a obnovy musia použiť tak, aby podporovali zmierňovanie zmeny klímy a energetickú transformáciu, ale klimatická a energetická politika musí byť okrem toho koncipovaná tak, aby podporovala sociálnu a regionálnu súdržnosť. Takéto prístupy už existujú, napríklad projekty na vybudovanie solárnych fariem v bývalých oblastiach ťažby hnedého uhlia v Portugalsku a Grécku alebo veľmi strategicky zameraná podpora pre výrobcov-spotrebiteľov v Litve. Tieto príklady však zďaleka nie sú bežnou alebo rozšírenou praxou.

5.2. *Umožniť súkromné investície*

5.2.1. Jednotlivé členské štáty potrebujú programy na rozvoj obnoviteľných zdrojov energie zdola nahor, ktoré sú nevyhnutné pre energetickú transformáciu a významne ovplyvňujú kvalitu a predovšetkým ceny dodávanej energie. V dôsledku zvýšenia cien energie (pochádzajúcej z vnútroštátnych elektrických sietí) už existuje tendencia nezávisle uspokojovať energetické potreby podnikov, pre ktoré sa zelená energia stala otázkou prežitia. Mnohé spoločnosti už

([13]) Pozri Ú. v. EÚ C 47, 11.2.2020, s. 30 a Ú. v. EÚ C 62, 15.2.2019, s. 269.

dynamicky investujú do svojich vlastných obnoviteľných zdrojov energie a tepla. Keďže tieto zdroje sú lacnejšie, sú príťažlivé aj pre miestne podniky a komunity, ktoré by mohli využívať prebytočnú energiu dodávanú do elektrizačnej sústavy. Tieto systémy v mnohých častiach Európy, žiaľ, potrebujú rozvoj a v súčasnosti nie sú pripravené prijať početné nové zariadenia. Okrem toho by sa tieto súkromné investície veľmi často nemuseli zameriavať len na potreby jedného podniku, ale mohli by byť prínosom pre miestne komunity.

5.2.2. Zdá sa, že problémom rozvoja odvetvia energie z obnoviteľných zdrojov je dynamický nárast produkcie elektriny v tomto odvetví počas veľmi krátkeho obdobia, čo je veľkou výzvou pre domáce energetické sústavy v členských štátoch, a to aj napriek značným investíciám do modernizácie siete a zvýšenia prenosovej kapacity sústav. Európa teraz potrebuje rozvíjať miestne energetické komunity, v ktorých miestne samosprávy zohrávajú dominantnú úlohu, pokiaľ ide o investície. Ide o tzv. energetické družstvá vytvárané s účasťou obyvateľov a často financované miestnymi investičnými fondmi. Táto forma zapojenia miestnych spoločenstiev do energetickej transformácie zabezpečuje podporu týchto iniciatív a minimalizuje riziko nesúhlasu spoločnosti s umiestnením výrobných, distribučných alebo prenosových zariadení v danej lokalite.

5.2.3. Takéto iniciatívy by sa mali čo najskôr začleniť do právnych predpisov EÚ a mali by byť podporované systémom štátneho financovania určeného pre tento typ investícií. V tomto prípade je veľmi dôležité komercializovať vedenia stredného a nízkeho napätia v elektrizačnej sústave, aby bolo možné vybudovať sieťovú infraštruktúru aj za účasti súkromných investorov. Rozvoj občianskej fotovoltiky poukazuje na veľký investičný potenciál spoločnosti a podnikateľov. Vhodnými právnymi predpismi v tejto oblasti by sa vyriešili problémy s financovaním, ako aj problémy s prepojením takýchto investícií s elektrizačnou sústavou.

5.3. *Energetická chudoba*

5.3.1. Pre EÚ a jej členské štáty musí byť absolútnou prioritou zabezpečenie rovnakého prístupu k energii a bezpečnosti dodávok energie za prijateľné ceny. V dôsledku prudkého nárastu cien energie čoraz viac občanov a spotrebiteľov EÚ v celej Európe zasahuje energetická chudoba. Situácia osôb, ktoré už predtým čelili energetickej chudobe, sa zhoršuje a spotrebiteľom, ktorí v minulosti nemali problémy s úhradou účtov za energiu, teraz hrozí chudoba.

5.3.2. Vzhľadom na význam tejto otázky EHSV vyzýva EÚ, aby presadzovala spoločný prístup k energetickej chudobe. V súčasnosti môže každý členský štát vymedziť pojem *energetická chudoba* podľa vlastných kritérií, pričom skutočnosť, že chýba spoločný prístup, by mohla viesť k situácii, že Komisia nebude schopná primerane posúdiť situáciu a členské štáty budú tento pojem chápať odlišne a reagovať rôzne. Definícia uvedená v návrhu prepracovaného zmenia smernice o energetickej efektívnosti a ukazovatele, ktoré boli predtým stanovené Strediskom pre monitorovanie energetickej chudoby, predstavujú dobrý začiatok. Vzhľadom na naliehavosť tejto otázky sa EHSV domnieva, že Komisia a členské štáty musia podporovať spoločný prístup, ktorý umožní spoločné chápanie energetickej chudoby a zber štatistických údajov.

5.3.3. EHSV zdôrazňuje význam investícií do spravodlivej a efektívnej dodávky energie na zmiernenie energetickej chudoby v dlhodobom horizonte. Na dosiahnutie tohto cieľa je dôležité zabezpečiť, aby investície do energie z obnoviteľných zdrojov a energetickej efektívnosti, ako aj do komplexnej obnovy budov pomáhali skupinám s najnižšími príjmami. Len ak sa zabezpečí, aby finančne slabšie domácnosti mali prostriedky na uskutočnenie potrebných investícií, budú môcť výrobcovia-spotrebitelia dosiahnuť „strategickú autonómiu“ buď len pre seba, alebo ako súčasť komunity s inými, čo je v konečnom dôsledku najudržateľnejší spôsob, ako sa vymaniť z energetickej chudoby.

5.3.4. V tejto súvislosti EHSV pripomína svoj postoj, že je potrebné bezpodmienečne zabrániť „dvojúrovňovému energetickému spoločenstvu“. Nemôže sa stať, že z energetickej transformácie budú mať úžitok len finančne a technicky dobre vybavené domácnosti a že všetky ostatné domácnosti budú musieť znášať náklady. EHSV preto podporuje stimuly a nástroje na vykonávanie smernice o energetickej efektívnosti s cieľom pomôcť zraniteľným odberateľom a domácnostiam a poukazuje na to, že ambiciózne ciele v oblasti diaľkového vykurovania/chladenia môžu zhoršiť podmienky sociálneho bývania. Výbor preto víta návrh vytvoriť Sociálno-klimatický fond a žiada, aby sa dodržiavala zásada „spravodlivej transformácie“ s cieľom zohľadniť rozdielne situácie v jednotlivých členských štátoch.

5.3.5. Keďže energetická chudoba vyplýva z chudoby ako takej, je tiež nevyhnutné, aby sa Komisia a členské štáty naďalej zameriavali na celkové znižovanie chudoby. Táto kríza zdôrazňuje potrebu neustále zlepšovať prístup k zamestnaniu a sociálnemu začleneniu, zabezpečiť primeranú životnú úroveň a podporiť hospodársky rast v členských štátoch.

5.4. *Vidiecke oblasti*

5.4.1. EHSV sa domnieva, že kombinovaná stratégia pre energetickú transformáciu a digitalizáciu vo vidieckych oblastiach nezískala očakávanú pozornosť a podporu. Výbor vyzýva na urýchlené vykonávanie dlhodobej vízie Komisie pre vidiecke oblasti EÚ a mobilizáciu zainteresovaných strán prostredníctvom vidieckeho paktu EÚ.

5.4.2. EHSV opakovane poukázal na to, že energetická transformácia (prechod od veľkých centralizovaných výrobných zariadení k decentralizovanejším štruktúram) ponúka skutočné príležitosti, pokiaľ ide o nové zdroje príjmov a nové pracovné miesta vo vidieckych oblastiach ([14]). Aj v tomto smere je výbor veľmi sklamaný, pokiaľ ide o nápady, ktoré Európska komisia a členské štáty doteraz prezentovali.

5.4.3. Úloha miestnych a regionálnych energetických komunít sa preto musí využiť na dosiahnutie spravodlivej energetickej transformácie v kombinácii s rozvojom komunít, a to prostredníctvom vytvárania a rozširovania občianskych energetických spoločenstiev, ktoré zahŕňajú dobrovoľné združenia občanov, miestnych samospráv, mikropodnikov a MSP s cieľom podporovať sociálne a hospodárske prínosy.

5.4.4. EHSV konštatuje, že zavádzanie digitálnych technológií vo vidieckych oblastiach je základným predpokladom pre podporu energetickej transformácie. Vidiecky energetický systém musí byť decentralizovaný, čo znamená obrovskú potrebu početnejších a lepších prepojení, čo si samo osebe vyžaduje zavádzanie digitálnych technológií s cieľom zosúladiť ponuku a dopyt a zabezpečiť efektívne toky energie.

6. **Konkrétne pripomienky**

6.1. Zachovanie zdravej priemyselnej základne v EÚ zabezpečí európskej spoločnosti prosperitu, kvalitné pracovné miesta a odhodlanosť bojovať proti zmene klímy. Európske priemyselné podniky musia investovať v Európe do výskumu, vývoja a inovácií, ako aj do strojov a zariadení, aby si udržali svoje konkurenčné postavenie. To si vyžaduje náležitý regulačný rámec.

Energetický priemysel predstavuje veľmi veľké hospodárske odvetvie. Osobitosťou tohto odvetvia je, že je kľúčovou hybnou silou pre ďalšie odvetvia hospodárstva. Odvetvie energetiky je však vo všetkých svojich aspektoch veľmi stereotypné, pokiaľ ide o rodové zastúpenie. Muži v ňom majú dominantné postavenie, čo vedie k veľkej nerovnováhe v zamestnaní medzi mužmi a ženami v súkromnom aj vo verejnom sektore energetiky ([15]).

EHSV odporúča:

— posilniť a zabezpečiť uplatňovanie existujúcich právnych predpisov v oblasti rovnosti tak na európskej, ako aj národnej úrovni,

— vytvoriť rovnaké podmienky pre odbornú prípravu na povolania v oblasti energetiky v členských štátoch a na európskej úrovni a zriadiť európsku akadémiu v oblasti STEM,

— zabezpečiť rovnosť na trhu práce v odvetví energetiky preskúmaním príležitostí pre ženy a zároveň zabrániť tomu, aby sa energetická a digitálna transformácia stali pascami, pokiaľ ide o kariéru a odmeňovanie žien, a rozvíjať sociálny dialóg a kolektívne dohody o rovnosti v energetických spoločnostiach v celej Európe.

V Bruseli 26. októbra 2022

Predsedníčka
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Christa SCHWENG

([14]) Ú. v. EÚ C 367, 10.10. 2018, s. 1.

([15]) OSN – ciele udržateľného rozvoja 5, 7 a 8; Joy Clancy, Univerzita v Twente, *Give women a chance: engendering the energy supply chain* (Dajte ženám šancu: vniesť rodový rozmer do reťazca dodávok energie).

PRÍLOHA

Tento pozmeňovací návrh, ktorý získal viac ako štvrtinu odovzdaných hlasov, bol v priebehu diskusie zamietnutý:

Bod 2.6

Zmeniť

Stanovisko sekcie	Navrhovaná zmena
Súčasná energetická (cenová) kríza a nedostatočná bezpečnosť, stabilita a predvídateľnosť dodávok predstavujú obrovský tlak na Európsku úniu. Kríza by bola menej závažná, ak by sa boli skôr prijali cielenejšie opatrenia a napríklad ak by sa vlastné ciele EÚ (ako napríklad ciele európskej energetickej únie) boli brali vážnejšie. EHSV víta opatrenia navrhnuté v oznámení REPowerEU a plán REPowerEU na zvýšenie výroby ekologickej energie, diverzifikáciu dodávok a zníženie dopytu po ruskom plyne, keďže riešenia, ktoré sa v nich navrhujú, sú v súlade s cieľmi Zelenej dohody a európskej energetickej únie. Podľa názoru výboru by ***ne***malo ísť v prvom rade o diverzifikáciu ***závislosti, ale v*** čo najväčšej možnej miere o „strategick***ú*** energetick***ú*** nezávislosť a autonómi***u***“. V súvislosti so zdrojmi, ktoré by mali nahradiť ruský plyn, EHSV upozorňuje, že EÚ musí byť obzvlášť opatrná, pokiaľ ide o ich vplyv na životné prostredie a novú závislosť od tretích krajín, ktoré neuznávajú európske hodnoty.	Súčasná energetická (cenová) kríza a nedostatočná bezpečnosť, stabilita a predvídateľnosť dodávok predstavujú obrovský tlak na Európsku úniu. Kríza by bola menej závažná, ak by sa boli skôr prijali cielenejšie opatrenia a napríklad ak by sa vlastné ciele EÚ (ako napríklad ciele európskej energetickej únie) boli brali vážnejšie. EHSV víta opatrenia navrhnuté v oznámení REPowerEU a plán REPowerEU na zvýšenie výroby ekologickej energie, diverzifikáciu dodávok a zníženie dopytu po ruskom plyne, keďže riešenia, ktoré sa v nich navrhujú, sú v súlade s cieľmi Zelenej dohody a európskej energetickej únie. Podľa názoru výboru by malo ísť v prvom rade o diverzifikáciu ***zdrojov a o to, aby sa*** v čo najväčšej možnej miere ***zabezpečila otvorená*** „strategick***á*** energetick***á*** nezávislosť a autonómi***a***“. V súvislosti so zdrojmi, ktoré by mali nahradiť ruský plyn, EHSV upozorňuje, že EÚ musí byť obzvlášť opatrná, pokiaľ ide o ich vplyv na životné prostredie a novú závislosť od tretích krajín, ktoré neuznávajú európske hodnoty***. V súčasnej situácii si zároveň musíme zachovať všetky naše dostupné zdroje energie, pretože skutočné nebezpečenstvo pre nás v súčasnosti nepredstavuje možný vplyv náhradných zdrojov na životné prostredie, ale nedostatok energie a výpadkov elektrickej energie. Nemožno prísť o kapacitu na výrobu energie, ktorá v súčasnosti zásobuje európsky trh s energiou***.

Výsledok hlasovania o pozmeňovacom návrhu:

Za: 77

Proti: 113

Zdržalo sa: 14

Bod 4.3.1

Zmeniť

Stanovisko sekcie	Navrhovaná zmena
Zelená transformácia v priemysle si ako základ vyžaduje dostatočný, stabilný a adekvátny podiel energie z obnoviteľných zdrojov v energetickom mixe na elektrifikáciu a na úspešnosť ***ekologickej*** výroby vodíka. Vyvíjajú sa technológie uskladňovania a v plnej miere sa využívajú príležitosti, ktoré ponúka digitalizácia. Výskum a vývoj sú preto naďalej veľmi potrebné.	Zelená transformácia v priemysle si ako základ vyžaduje dostatočný, stabilný a adekvátny podiel energie z obnoviteľných zdrojov v energetickom mixe na elektrifikáciu a na úspešnosť výroby vodíka. Vyvíjajú sa technológie uskladňovania a v plnej miere sa využívajú príležitosti, ktoré ponúka digitalizácia. Výskum a vývoj sú preto naďalej veľmi potrebné.

Výsledok hlasovania o pozmeňovacom návrhu:

Za: 92

Proti: 112

Zdržalo sa: 9

Bod 4.3.4

Zmeniť

Stanovisko sekcie	Navrhovaná zmena
Je nepochybné, že ***čistý*** vodík v budúcnosti prispeje k zabezpečeniu európskeho energetického systému. EHSV odkazuje na svoje stanoviská o vodíkovej stratégii ([1]) a stratégii integrácie energetického systému ([2]). ([1]) Ú. v. EÚ C 123, 9.4.2021, s. 30. ([2]) Ú. v. EÚ C 123, 9.4.2021, s. 22.	Je nepochybné, že vodík v budúcnosti prispeje k zabezpečeniu európskeho energetického systému. EHSV odkazuje na svoje stanoviská o vodíkovej stratégii ([1]) a stratégii integrácie energetického systému ([2]). ([1]) Ú. v. EÚ C 123, 9.4.2021, s. 30. ([2]) Ú. v. EÚ C 123, 9.4.2021, s. 22.

Výsledok hlasovania o pozmeňovacom návrhu:

Za: 92

Proti: 112

Zdržalo sa: 9

Bod 1.4

Zmeniť

Stanovisko sekcie	Navrhovaná zmena
Potenciál, ktorý má Európa v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov, sa musí čo najpresnejšie identifikovať a treba o ňom zoširoka informovať, aby sa podporilo spoločné chápanie, pokiaľ ide o to, do akej miery možno dosiahnuť nezávislosť od dovozu energie. Musí sa zohľadniť najmä elektrifikácia odvetvia vykurovania a dopravy a potreba domácej produkcie ***čistého*** vodíka.	Potenciál, ktorý má Európa v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov, sa musí čo najpresnejšie identifikovať a treba o ňom zoširoka informovať, aby sa podporilo spoločné chápanie, pokiaľ ide o to, do akej miery možno dosiahnuť nezávislosť od dovozu energie. Musí sa zohľadniť najmä elektrifikácia odvetvia vykurovania a dopravy a potreba domácej produkcie vodíka.

Výsledok hlasovania o pozmeňovacom návrhu:

Za: 92

Proti: 112

Zdržalo sa: 9

Bod 1.6

Zmeniť

Stanovisko sekcie	Navrhovaná zmena
Zároveň budú potrebné krátkodobé a možno aj strednodobé opatrenia na kompenzáciu strát dodávok energie z Ruska. Jedným z takýchto opatrení je dovoz skvapalneného zemného plynu. EHSV sa však domnieva, že je dôležité, aby sa tým nevytvárali nové dlhodobé závislosti od fosílnych palív. V investičnom cykle sa to musí zohľadniť vopred. Celkovo ***nie*** je cieľom diverzifikovať ***závislosti***, ***ale*** dosiahnuť najvyššiu možnú úroveň „strategickej autonómie“.	Zároveň budú potrebné krátkodobé a možno aj strednodobé opatrenia na kompenzáciu strát dodávok energie z Ruska. Jedným z takýchto opatrení je dovoz skvapalneného zemného plynu. EHSV sa však domnieva, že je dôležité, aby sa tým nevytvárali nové dlhodobé závislosti od fosílnych palív. V investičnom cykle sa to musí zohľadniť vopred. Celkovo je cieľom diverzifikovať ***zdroje a zároveň znížiť vysokú*** *závislosť* ***od jedného dovozcu so zámerom*** dosiahnuť najvyššiu možnú úroveň ***otvorenej*** „strategickej autonómie“.

Výsledok hlasovania o pozmeňovacom návrhu:

Za: 77

Proti: 113

Zdržalo sa: 14